

[Interaact]

Evropská města v akci

L y o n

Úvodem

Účast občanů je základním elementem řízení měst, stejně jako partnerská spolupráce s místními aktéry, ale také je důležitá týmová spolupráce mezi jednotlivými administrativními odbory. I přes to, že účast občanů jde ještě dále, často se týká pouze vylepšení projektů v oblasti sociální a politické. Účast občanů je podložena názorem, že spolupráce vede ke kvalitnějšímu managementu. Současně zapojení občanů zlepšuje na místní úrovni sociální soudržnost. V tomto kontextu je úlohou místní demokracie obnova sociálních vazeb, vzájemné důvěry a znovuvytvoření soudržného života. V tom spočívá právo obyvatel účastnit se na rozhodovacích procesech. Zapojení občanů může také posílit vztahy mezi občany a politiky a to bez toho, že by se tak oslabovala zastupitelská demokracie. Rozhodování zůstává výsadou volených politiků, jejichž postavení je vlastně posilováno interakcemi s občanskou společností. Charta účasti občanů Velkého Lyonu podporuje tři cíle, kterými jsou podpora opatření ve veřejném sektoru, znovunastolení veřejné debaty a obnova zastupitelské demokracie. Účast občanů na tvorbě veřejné strategie je životně důležitější v případě jednotek složených z více měst. Technické dovednosti jsou tak využitelné pro celou metropoli, ovšem v ní zastupitelé nejsou voleni principem všeobecného hlasovacího práva a tak jsou z hlediska politického poněkud vzdáleni občanům.

Benoit Quinon
 generální ředitel, Velký Lyon

Lyon: město evropského měřítka i statutu.

Lyon je hlavním městem francouzského regionu Rhône-Alpes. Těží ze své polohy mezi řekami Rhônou a Saônou a transalpínským koridorem. Stává se tak jednou z hlavních evropských geostrategických křižovatek. Tento region je v současnosti druhou největší metropolitní oblastí co do počtu populace i velikosti ekonomického potenciálu. Lyon se nyní snaží nalézt své vlastní místo v rozvíjející se evropské struktuře.

Metropole mnoha specializací

Lyonská ekonomika původně specializovaná na textilní výrobu se s příchodem průmyslové revoluce začala rozšiřovat na výrobu strojních zařízení, automobilů, elektrických zařízení, domácích spotřebičů, hutnictví, chemický a farmaceutický průmysl. I v současnosti zůstává průmysl hlavním rysem místní

ekonomické struktury a v rámci metropole slouží jako základ pro ekonomické řízení. Jsou podporovány specifické projekty a směry rozvoje a to zejména v oblasti biotechnologií. Síla lyonské ekonomiky tedy spočívá v její značné diversitě a konkurenci založené na překrývání oblasti služeb a průmyslu.

Poté co se v průběhu posledních dvaceti let pozornost upnula na sektor služeb, metropole nyní vypracovává svou strategii městského turismu. Ve stejné době došlo k extenzivnímu rozvoji kulturní strategie a městských zařízení, zejména co se týká architektonických památek, které byly zařazeny na seznam UNESCO. Během několika posledních let se také staly pravidelnou součástí života metropole akce jako je Taneční přehlídka (Dance Biennale), Bienále současného umění (the Biennale of Contemporary Art) a Slavnost světél (the Festival of Light). Strategie turismu se projevuje ve zvyšujících se ubytovacích kapacitách jako je zejména Kongresové centrum a vybudování zasedacího sálu, který má 3 000 míst k sezení.

Základní údaje o Lyonu

- V Lyonu žije 445 452 obyvatel (údaj z roku 1999) na rozloze 47,87 km².
- Celková populace Velkého Lyonu čítá 1 167 086 obyvatel (údaj z roku 1999). To představuje 55 měst na rozloze 500 km². Toto území představuje 15% rozlohy departementu Rhône, žije na něm však 75 % všech jeho obyvatel.
- Lyonská městská oblast je domovem 1,6 milionu lidí, kteří žijí ve čtyřech departementech.
- Hrubý domácí produkt připadající na jednoho obyvatele departementu Rhône činí 28 960 € (údaj z roku 2001).
- Velký Lyon má největší pracovní trh. Žije zde 57,5% celkového počtu pracujících populace ve věku 15 a více let. Míra nezaměstnanosti, která byla v lednu 2003 v departementu Rhône 8,7%, je menší než národní průměr.

Další informace můžete nalézt na www.grandlyon.com

Velký Lyon zapojuje své občany do akcí v oblasti veřejného sektoru

Charta o účasti občanů Velkého Lyonu na věcech veřejných

„Jak se zdá, náš demokratický systém se nyní potýká s jedním paradoxem,“ říká prezident Velkého Lyonu Gérard Collomb ve své prezentaci Charty o účasti občanů Velkého Lyonu na věcech veřejných (dále jen Charta), „a to znamená, že na jedné straně je trvale stoupající neúčast voličů. Na druhé straně lidé volají po silnějším vlivu v akcích veřejného sektoru a těsnějším začlenění do plánování projektů. Jak máme sladit právo politiků dělat rozhodnutí, které je zásadní základnou zastupitelské demokracie, s touto novou formou účasti občanů, kteří mají možnost vyjadřovat své názory? Současný stav demokratického řízení ve městech je zralý pro změnu a ta začíná dialogem s našimi občany.“

Na základě znalosti současné situace a faktu, že společné rozhodování je vyloučeno v politickém systému založeném na volených zástupcích, Velký Lyon reagoval svou Chartou: programem o 27 bodech, který se týká cílů, aktérů, území, agendy a komunit, koordinace, monitoringu a hodnocení. Charta zdůrazňuje používání dialogu na všech úrovních místních akcí, od managementu městských služeb do plánování strategie pro metropolitní oblast.

Charta je založena na pěti základních principech:

- ideální stav: větší rozvoj participační demokracie by měl navrátit veřejné debaty
- efektivita: dialog by měl přinést posílení akcí ve veřejném sektoru, obohatit obsah projektů a facilitovat realizaci projektu
- subsidiarita: Velký Lyon zastává metodu dialogu, ale uplatňování Charty zůstává optimální v případech striktně lokálních projektů
- adaptabilita: strategie dialogu budou přizpůsobeny podle specifických projektů a postupně budou vytvořena pravidla dialogu
- progresivita: tato metoda je považována za pružnou a otevřenou – spíše než prosazování pevných procedur je Charta je startovacím bodem pro probíhající trvale udržitelné a ireverzibilní proces.

Zapojení občanů ve Francii a v kontextu Lyonu

Zatímco metropole obecně deklaruje svoji připravenost zapojit občany do tvorby veřejné politiky, ve Francii se však jedná o poměrně novou věc postrádající legislativní rámec. Velký Lyon je v tomto směru průkopníkem v přijímání těchto principů a Charta je zaměřena na probíhající tvorbu autentického procesu participace a techniku procesu.

Ke změně vedoucí k podpoře účasti občanů ve velkém Lyonu došlo v roce 1998. Místní politici a úředníci, zaměstnanci Lyonské agentury pro územní plánování a zástupci občanské společnosti pracovali společně v Rozvojovém fóru. Od začátku

ku byla tato metoda vyvíjena v úzkém spojení s útvarem, který zajišťoval a strukturoval účast občanů žijících v metropolitní oblasti. Bylo rozhodnuto založit tuto modifikaci způsobů tvorby veřejné politiky na sadě principů určené v dokumentu podepsaném prezidentem a generálním ředitelem Velkého Lyonu a prezidentem Rozvojového fóru. Důraz je kladen na smlouvu mezi městy a metropolitní oblastí zosobněnou Chartou.

V ovzduší oficiálních oslav zapojení občanů a nekonečných proklamací o vůli podporovat přímou demokracii si Velký Lyon zvolil Chartu, která se odklání od obvyklých regulačních forem participace a místo toho volí opravdové konsultační procesy, které slouží jako základ pro zavedení

většího podílu participační demokracie.

Konzultace, jak je naznačeno v Chartě, shrnuje tři skupiny aktérů:

- Městskou komunitu a zástupce města, vicepresidenta zodpovědného za zapojení občanů a předsedu starostů, kteří jsou zapojeni do projektu ve fázi, kdy se vedou diskuse o projektu.
- Místní aktéři neboli lidé, kteří využívají metropolitní oblast a nebo zde bydlí.
- Departmenty Velkého Lyonu, například úředníci zodpovědní za přípravu projektu, útvar pro komunikaci, který informuje místní obyvatele a útvar pro účast občanů, který se zabývá vedením a asistencí pro úředníky.

Pilotní projekt: břehy Rhône

Charta je uváděna do praxe pomocí pilotních projektů, které zahrnují širokou škálu dlouhodobých konzultačních procesů využívajících značných fondů a to zejména pro informace a komunikaci.

Revitalizace břehů Rhône je jedním z takových projektů. Cílem je obnovit historické spojení říčních břehů a města. Projekt se týká pouze levého břehu o délce 5 km. Celková rozloha přilehlé oblasti je 60 000 m² a rozkládá se mezi dvěma hlavními parky – Tête d'Or na severu a Gerland na jihu.

Záměrem projektu je omezení automobilového provozu ve Velkém Lyonu a proto by měly být vytvořeny rozsáhlé pásy stezek pro cyklisty, skatery a chodce. V současné době totiž břeh zabírají parkoviště, která budou přesunuta do jiného místa.

Tento projekt předznamenává budoucí změny města. Celý proces začal výstavou pod širým nebem přímo v srdci metropolitní oblasti. Následovala setkání a workshopy pořádané v člunu na Rhône. Tyto akce byly otevřené pro veřejnost, která se zde mohla dozvědět o historii místa a o vývoji projektu.

Řešení problému parkovišť byl nepřenositelný. Šlo vlastně o konsultační proces. Místní politikové si zde podrželi své právo rozhodovat, ovšem brali ohled na přání vyjádřená občany. Jinými slovy řečeno, nejednalo se o politicko komunitní koprodukcí. Avšak v projektu byly učiněny důležité změny s ohledem na potřeby místních obyvatel a dalších občanů, kteří tuto oblast využívají. Tak došlo k tomu, že přibyla chráněná hřiště pro děti spolu s prostory určenými pro kulturním akce.

Rozhovor Rozhovor

Uvádění Charty do praxe

Carole Desmarais, Útvar pro zapojování občanů

Jak vlastně dochází k uvádění Charty do života?

Od podpisu Charty v červenci 2003 pracuje útvar pro zapojování občanů a odbor strategií na jejím uvádění do praxe relevantními odbory Velkého Lyonu. Některé městské odbory sociálního rozvoje už dříve používaly dialog jako formu své práce, ale většina odborů zastávala koncept striktního regulování.

Prvním úkolem je všeobecné přijetí myšlenky zapojování občanů, druhým je začlenění konsultačních strategií do habituálních procesů práce a metod, zejména při procesech řízení projektů.

Co byl váš největší problém?

To záleží na úhlu pohledu jednotlivých úředníků Velkého Lyonu.

Jestliže se jednalo o úředníka s technicistním přístupem, zjistili jsme až na pár výjimek, že pociťovali nedostatek kontroly nad procesem. Složitější problémy se někdy také vyskytly, když se úředníci cítili technicky nedostatečně vybavení do určitých situací. A tak konsultační procesy probíhaly v malém měřítku, protože byly považovány za něco, co zabírá mnoho času, nepřispívá k efektivitě, efektivním finančním výdajům a také jako faktor působící protichůdně k procesu.

Jestliže se jednalo o úředníky otevřené spolupráci s veřejností, chápali správné místo procesů participační demokracie v rámci demokratických procesů jako takových, důležitost a limity nástrojů dialogu apod. Často se vám zdá, že úředník je vlastně obětí převažujícího typu mediálních diskusí o efektech participační demokracie, která je lékem na krizi zastupitelské demokracie. Nebo je tu možná ještě nutnost vyvinout nějakou alternativu. A tak si uvědomíte, že participační demokracie potřebuje získat nové místo v systému demokratických procesů.

Nehledě však na tyto problémy úředníci projevovali vstřícný přístup k Chartě, která působí pozitivně. Lidé ví o její existenci, a to i přes to, že mnohdy vlastně příliš detailně neznají její obsah. Mají o ni zájem a dokonce i nadšení pro tuto myšlenku, dobrou vůli a vyjadřují potřebu vzdělávání, které zlepší technickou kompetenci.

Co se z tohoto projektu můžeme poučit o urbanistickém managementu?

Přizvání širokého rozpětí různých aktérů do vývoje projektu je zcela nezbytné. To znamená, že můžete být úspěšní, když zvažujete celou škálu potřeb týkající se vašeho projektu a také předvídáte konflikty. Účast občanů je třeba zapojit do probíhajícího projektu jako element se svým vlastním významem.

Snažíme se včleňovat konsultační procesy do pilotních projektů ve Velkém Lyonu. Zvolili jsme k tomu takový způsob, že se snažíme zvyšovat profesionalitu úředníků – vedoucích projektů a ty, kteří mají na starosti komunikaci. Platí to pro úředníky z výkonných i dalších odborů.

Lyonská městská komunita: 35 let spolupráce mezi městy

Velký Lyon je městskou komunitou, která byla zákonem založena v roce 1969. Nejprve to byl určitý typ super syndikátu, který umožňoval vzájemnou spolupráci mezi místními úřady na poli městských služeb: voda, kanalizace, nakládání s odpady, silnice apod. Následné legislativní změny při-

nesly rozšíření autority této komunity zejména v oblasti územního plánování a městského rozvoje. V současné době se zavádějí strategie vedoucí k trvale udržitelnému rozvoji. Ve srovnání s formou spolupráce mezi jinými evropskými městy, tato městská komunita se těší z širokého rozsahu

různých aktivit, protože má finanční autonomii (rozpočet na rok 2003: 1,14 miliardy €) a technickým zájemům (4 400 úředníků). Komunitní rada se skládá ze 155 zástupců delegovaných 55 městy. Presidentem Velkého Lyonu je Gérard Collomb, který je také senátorem a starostou Lyonu.

Rozhovor

Gérard Claisse, vicepresident Velkého Lyonu zodpovědný na účast občanů

Jak byste popsali Chartu?

Je to smlouva mezi politiky, departementy Velkého Lyonu a občanskou společností. Jejím cílem je podpořit principy participační demokracie ve Velkém Lyonu. Charta nemá regulační charakter. Je spíše podnětem k rozvoji a novým vizím ve veřejném sektoru. Týká se 55 měst a vytváří metropoli a respektuje principy subsidiarity. To znamená, že v případě striktně lokálních projektů je její aplikace dobrovolná. Ovšem na druhé straně platí, že projekty v rámci metropolitní oblasti ji aplikují automaticky v těch oblastech, které jsou v pravomoci Velkého Lyonu. To platí pro územní rozvoj, dopravu, bydlení a životní prostředí.

Jaké jsou hlavní problémy při uplatňování tohoto principu?

Máme dva hlavní cíle, podpořit zapojení občanů do veřejných záležitostí a rozvinout veřejnou debatu v rámci metropolitní oblasti. To znamená, že přidáváme ke klasickému modelu zastupitelské demokracie dva další aspekty. To by nám mělo dopomoci k naplnění následujících cílů:

- učinit aktivity veřejného sektoru srozumitelnějšími a transparentnějšími. Znamená to vytvořit lépe informovanou veřejnost.
- zefektivnit aktivity veřejného sektoru. Charta vyjadřuje přesvědčení, že zapojení občanů do života města

a metropolitních projektů povede k vylepšeným projektům, které budou lépe vyhovovat potřebám lidí.

- podpořit inovace a otevřít se novým myšlenkám. Účast občanů může přispět ke kreativnějším akcím veřejného sektoru tím, že instituce budou v kontaktu s novým děním v oblasti sociálních a ekonomických inovací.
- obnovit status politiků. Politikové souhlasí s debatami o projektech, ale pokud budou ochotni přijmout určité riziko, zvýší to jejich kredit v očích občanů.

Jaký je současný stav projektu?

Pilotní projekt, který jsme použili a o kterém jsme podrobně debatovali, nám ukazuje, že tato metoda pomohla politikům při jejich rozhodování, vývoji projektů a prospěla také občanům. Je vždy těžké přesně rozlišit, které úspěchy můžeme připsat na vrub konzultací, práci departementů Velkého Lyonu apod. Ovšem jedno víme s jistotou, že výsledkem byl jiný typ projektů, než jaké jsme znali dříve. Nové projekty jsou kombinací potřeb vyjádřených občany, tvůrčích nápadů projektantů a arbitráže politiků. Jakmile jsou zapojeni občané, pomůže jim to k pochopení komplexního přístupu k projektům a oproštění se od některých očekávání. To znamená, že se mohou od úzce osobního názoru posunout k hodnocení z hlediska celku. U tvůrců projektu jde o postupný

posun od čistě technicistních vizí k posuzování širších souvislostí, jak bude projekt využíván a kde bude realizován.

Z hlediska rozhodovacích procesů to znamená, že politik si musí připravit lepší argumenty a to znamená, že dělá kvalifikovanější rozhodnutí. Když se objeví nějaké kontroverze, může si udělat jasnější obrázek o celé věci a tak se dobrat k lepšímu řešení.

Současně však konsultační procesy nejsou něčím, co bychom lidem nutili. Tento proces si vyžaduje jistý čas, aby ho přijala určitá část politiků, odborníků z departementů a obyvatel. Každý se učí, jakým způsobem být činný ve veřejném sektoru. Tento proces jde ruku v ruce s profesionalizací, s vylepšováním nástrojů a metod potřebných k vytvoření dialogu a řízení integrální části jakéhokoli projektu.

Kontakt:

Grand Lyon
20 rue du Lac
F - 69003 Lyon

Ředitelství pro oblast prosperity a strategie aglomerace

Patrick Lusson :
tel. 00 33 (0)4 78 63 46 65

Corinne Hooge / Christophe Pons
tel. 00 33 (0)4 78 63 42 46
e-mail : chooge@grandlyon.org

www.interact-network.org

[Interact] je tematickou sítí v rámci hlavní činnosti pro „Město zítřka a kulturní dědictví“ programu „Energie, životní prostředí a udržitelný rozvoj“ v rámci 5. rámcového programu Evropské unie

Tým Interactu Lyon:

chooge@grandlyon.org
cpons@grandlyon.org
odile.bouilleret@cnfpt.fr

frossoero@grandlyon.org
healy@entpe.fr

GRANDLYON
communauté urbaine